

Oponentský posudek na bakalářskou práci

MARCELY RADOVÉ

Nezaměstnanost jako politický problém

Záměr a charakter předložené práce:

Ústředním cílem práce je zjistit, „kdy a za jakých okolností začala být nezaměstnanost považována za politický problém, nikoli už pouze za problém sociální, kdy stát začal přijímat zodpovědnost za pomoc nezaměstnaným ...“ (s. 4)

Naplnování záměru autorka provádí postupně v následujících krocích: 1. vymezuje pojem nezaměstnanosti; 2. lokalizuje objevení nezaměstnanosti do období průmyslové revoluce; 3. sleduje vznik masové nezaměstnanosti v kontextu první světové války a dále v meziválečném období; 4. sleduje problematiku nezaměstnanosti v kontextu druhé světové války a poválečný vývoj; 5. své sledování uzavírá popisem současných trendů. V závěru pak už jen rekapituluje základní fakta uvedená v předchozích výkladech.

Práce má charakter sumace referencí základních fakt a trendů z různých faktografií, historických ad. studií.

Komentář:

Práci považuji za solidní kompendium základních fakt a trendů, získaných z různých faktografických zdrojů. V tom ovšem také spočívá jistý nedostatek předložené práce. Tím, že autorka založila svůj výklad na historických studiích, z nichž v podstatě jen referuje a skládá ona základní fakta a trendy, nic nového neobjevuje. Zároveň se autorka nepokusila ani o nějakou výraznou interpretaci politického problému nezaměstnanosti. Z těchto důvodů není předložená práce ani výsledkem původního historického bádání, ani filosofickou interpretací předestřených trendů.

Vedle této oborově-žánrové nejasnosti ohledně celku práce se ve výkladech objevují mnohé simplifikace, oproti nimž se jako opačný extrém objevují zbytečné doklady podrobnými citáty (např. s. 31–32).

Při exkurzu do historie chápání práce by bylo zapotřebí vidět zásadně rozdílná epochální pojetí práce (např. práce jako trest apod.). S těmito pojetími souvisí i rozdíly v sebe-porozumění člověka ohledně svého postavení ve světě (jinak si rozumí řemeslník jako pán svého počínání a jinak dělník u výrobního pásu; viz např. výklady H. Arendtové). Co se týče první světové války, stálo by za zvážení i to, jak odpovídá soudobá proměna dělníka s proměnou vojáka do role nahraditelného dělníka (nahraditelná obsluha válečných strojů) v rámci mobilizace lidských zdrojů pro chod válečné mašinerie (viz např. výklady E. Jünger). Pokud autorka mluví o tom, že světová krize zasáhla celý svět vyjma Sovětského svazu, přehlíží se, že Sovětský svaz se nacházel sám ve svých vnitřních hospodářských krizích. Autorka vůbec při popisu vývoje světové hospodářské krize přehlíží, že např. situace v Německu byla specifická díky poválečným reparacím a že rozhodující podpora nacistické ideologie nevyrostla jen z nezaměstnaného proletariátu (s. 28). Obdobně se zdá, že autorka přehlíží při zmínkách vývoje v Sovětském svazu epochu tzv. NEPu ad. sovětská specifika (Stalinem umělé vytvoření proletariátu likvidací venkova, hospodářské plánování počítající s GULAGem atd.). (S. 24 a 35) Ohledně vývoje v Československu autorka opět velmi zjednodušuje, když např. nesleduje rozdíl mezi Sudety a vnitrozemím apod. (s. 33). Když se autorka pouští do zmínek o Marxovi, tak to činí na základě sekundární literatury; chtělo by si to nějakého Marxe přečíst. Autorka by třeba viděla, že Marx není revolucionář, ale že z valné části dělá přesnou deskripci struktur lidských aktivit a vztahů ve společnosti (s. 33 a 50). Při výkladu základních tezí marxismu pak zůstává jen u tezí, kterým chybí jejich zdůvodnění (s. 34). Výklady poválečného vývoje jsou příliš skokové a zjednodušující. Např. otázku, proč a jak se komunisté v poválečném Československu dostali k moci, nelze zodpovědět jen poukazem na zkušenost tehdejší generace s prožitou válkou a předválečnou krizí (s. 42). Ohledně

koncepte „společnosti volného času“ lze vznést otázku, zda to není jen klam (s. 48). Jaké pro to máme podklady? Mohu totiž při zohlednění jiných aspektů říci, že jde o společnost pracovního přetížení a stresu. Jinak celkově by se to chtělo zamyslet i nad tím, zda je práce jediný typ aktivity, kterým lze naplňovat lidství, když autorka v závěru odkazuje na „veřejnou práci“ coby hybrid mezi politikou a prací, který má nahradit zmenšující se potřebu práce. Nejde v těchto koncepcích o jakousi totalitu práce, v níž se přehlížejí jiné typy lidských aktivit, kterou jsou právě výlučným upřednostněním práce potlačeny?

Oproti těmto výhradám chci však vyzdvihnout, že základní či výchozí myšlenky práce jsou dobré a nosné, avšak bylo by je lze mnohem více vytěžit a rozpracovat.

Celkové hodnocení:

Celkově předloženou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení „velmi dobře“, vyjádřeno 33 body.

V Těptíně 9. června 2008

Jaroslav Novotný, Ph.D.